

Nitelva

Unik og sårbar

Nitelva er en perle med mange områder av nasjonal og regional verdi. Ferden fra Strykenvannet til Svellet er på 37 km. Øverst er elva smal med brusende stryk i skogområder, nederst en bred flod i jordbrukslandskapet.

Elva og elvebreddene utgjør et sammenhengende, frodig belte, som gir identitet og særpreg til landskapet. Langs elva er det et rikt dyre- og fugleliv. Øverst er vannkvaliteten god og her finnes den sårbare edelkrepsen og elvemuslingen.

Bilde 1: Nitelva renner gjennom jordbrukslandskap og byer som Lillestrøm. Foto: Ø. Søbye/Photographica

Elveslettene er viktige for vade- og trekkfugler. Elvebreddene domineres av gråor og hegg, men den sjeldne mandelpilen finnes også. På grunn av det rike naturmangfoldet er Nitelva vernet mot kraftutbygging. I nedre del av elva er naturmangfoldet så stort at naturreservatene Sørumsneset og Nordre Øyeren er opprettet.

De viktige kantsonene

Elva og elvebreddene har en viktig økologisk funksjon som leveområde og spredningskorridor for en rekke arter, og

intakte kantsoner langs elva er viktige for å opprettholde denne funksjonen.

Elvebreddene med kantvegetasjon ligger som en livsnerve i jordbrukslandskapet og gir skygge og skjulmuligheter for livet i vann. Kantsonene er viktige for å rense og hindre avvrenning fra landbruket. Trær og busker bidrar til å bremse hastigheten av flomvannet og reduserer erosjonsskader som følge av klimaendringer. Inngrep i elva som flomvoller og erosjonssikring forstryrer den naturlige utviklingen av vassdraget og kan medføre endringer i vannhastighet, strømningsforhold og vanntemperatur. Dette gjør at forholdene for livet i vann endres. Det er derfor viktig å unngå inngrep i elva.

Hva kan du oppleve?

Med sine buktende svinger og rike dyre- og fugleliv, gir elva gode muligheter for aktiviteter og opplevelser.

Ta en tur langs elva, til fots eller med kano og du kan oppleve tett granskog, frodig løvskog, myrer, blomsterenger, raviner og vannplanter. Ser du etter vil du kunne oppleve at disse ulike stedene er leveområder for bever, øyestikker, gråhegre og rådyr!

Bilde 2: Brasme i Nitelva Foto: Ø. Søbye/Photographica

Elva er en rik fiskeelv og i øvre deler er det gode muligheter for å få ørret på kroken. Det er også mulig å bade i denne delen av elva.

Nedover i vassdraget er det stor tilførsel av næringsstoffer og vannkvaliteten blir dårligere. Her er vannet grumset og vegetasjon i vannet gjør at det er lite fremkommelig og mindre egnet for rekreasjon.

Forurensning

Vannkvaliteten i Nitelva er definert som god i øvre deler av elva, men blir dårligere nedover vassdraget.

Hovedforurensningen kommer fra landbruk, kommunaltekniske anlegg og spredt avløp. Utslipp av bakterier medfører at Nitelva på flere strekninger har en dårlig hygienisk badevannskvalitet. Elva går under marin grense ved Elnes (210 moh.) og ved regnvær blir vannet farget av leirpartikler som vannet tar med seg.

Kulturhistorie

Nitelva har i alle tider vært til stor nytte for folk i distriktet, og du kan finne rester av tidligere tiders virksomhet flere steder langs elva.

Nittedal har fått navn etter Nitelva. Nitja het elva som kom fra Nitjusjor. Nita- som betød "å støte sammen" kan ha vært opphavet til navnet, og siktet til at vannet topper seg under et raskt løp.

Bilde 3. Nitelva renner gjennom kulturminnet Hakadals verk i Nittedal kommune. Foto: Nittedal kommune

Elva var viktig for livsgrunnlaget til de tidligste bosettingene. Senere har vassdraget blitt utnyttet til isskjæring, tømmerfløting og drift av møller, sagbruk og kraftverk.

Hakadal Verk var sannsynligvis det eldste jernverket i Norge, og på Aas gård finnes landets første kraftstasjon. Gårdene representerer i dag viktige kulturmiljøer.

Hva kan vi gjøre for vannet?

Hva kan *Du* gjøre?

- si i fra til kommunen når du ser noe som kan være til skade for vassdraget - søppel, utslipp, misfarging av vann, utglidning av jordmasser
- melde fra til kommunen om du ser fremmede arter av planter eller dyr
- bruke vassdraget til fiske, bading, kano-paddling, rekreasjon

Hva kan *Kommunen* gjøre?

- følge opp og utbedre kommunaltekniske anlegg til vann og kloakk
- koble flere på kommunalt kloakkanlegg
- vedlikehold på kummer, sandfang og veier
- legge til rette for gode ordninger for de som må ha separate kloakkløsninger
- bidra med veiledning om ulike temaer; kloakk, jordbruk, skogbruk

Hva kan *Bonden* gjøre?

- sørge for at næringsstoffer og jordpartikler ikke kommer på avveie f.eks. ved å gjødsle med riktig mengde til riktig tid
- bevare kantsonen langs vassdrag
- se på vassdraget som en ressurs og ta hensyn til flere brukerinteresser
- jordarbeide på en måte som hindrer avrenning til vassdragene, ved f.eks. å etablere grasdekte buffersoner, grasdekte dråg o.l.

Vannområde Leira-Nitelva

Sekretariatet, c/o Skedsmo kommune - Postboks 313, 2001 Lillestrøm

Tlf. direkte 66 93 83 06 / 47 61 69 61

post@elveliv - elveliv.no - facebook.com/vannomradeLeiraNitelva

